

Handläggare
Paulina Slazak
Telefon: 08-50825247**Till**
Socialnämnden
2023-10-24

Tillämpningsanvisningar för sysselsättning inom socialpsykiatri

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner förslaget till Tillämpningsanvisningar för sysselsättning och särskild individanpassad stödinsats för att underlätta arbete och studier inom socialpsykiatri

Sammanfattning

Syftet med dessa tillämpningsanvisningar är att säkerställa likställighet i staden när det gäller utredning, bedömning och tillgång avseende insatsen sysselsättning till personer inom socialpsykiatri. Anvisningarna vänder sig till chefer och handläggare och ska ge stöd och vägledning i arbetet. Skillnaden mellan dessa anvisningar och exempelvis riktlinjer är att anvisningarna erbjuder ett fördjupat tillämpningsstöd med mer detaljerad information och processer.

Med anledning av de förändringar som gjorts inom ramen för insatsen sysselsättning de senaste åren har socialförvaltningen uppmärksammat behov av att tillhandahålla tillämpningsanvisningar för hur insatsen ska utredas, bedömas och följas upp. Förändringarna som gjorts inom ramen för sysselsättningsinsatsen utgår från förändrat ersättningsystem sedan 2020, två nya inriktningar avseende arbetsrehabiliterande sysselsättning respektive socialt inriktad sysselsättning samt beslut som fattats av kommunfullmäktige i juni 2023 där arbetsmarknadsförvaltningens verksamhet Alfa blivit biståndsbedömd sedan 1 juli 2023.

Enhetschefer och biträdande enhetschefer inom socialpsykiatri har getts möjlighet att lämna synpunkter på anvisningarna. Socialförvaltningen har tagit hänsyn till de synpunkter som inkommit. Stadsledningskontorets social- och skoljuridiska enhet vid juridiska avdelningen har även lämnat synpunkter, utifrån vilka socialförvaltningen har korrigerat i anvisningarna.

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förslaget till Tillämpningsanvisningar för sysselsättning och särskild

individanpassad stödinsats för att underlätta arbete och studier inom socialpsykiatri.

Bakgrund

Forskning tyder på att sysselsättning i någon form främjar egenmakt, engagemang i aktivitet och socialt nätverk bland deltagarna¹. Sysselsättning som insats kan ha flera olika syften för enskilda individer. Det övergripande syftet är att på ett eller annat sätt främja den enskilde i dennes individuella återhämtningsprocess och stärka möjligheterna för den enskilde att delta i samhället på samma villkor som andra.

Sysselsättning kan beviljas i syfte att bryta isolering, tillgodose den enskildes behov av social samvaro och meningsfull vardag samt främja den enskildes delaktighet i samhället. Sysselsättning kan också ha ett tydligt arbetsförberedande syfte för personer som har en målsättning att närma sig och på sikt etablera sig på arbetsmarknaden. Arbete och/eller sysselsättning har en väsentlig betydelse för personlig återhämtning². Att stödja personen att etablera relationer med andra människor och att hitta och inta betydelsefulla roller i samhällslivet är andra viktiga komponenter³.

Socialförvaltningen har i chefs- och tillämpningsnätverk inom socialpsykiatri uppfattat att det finns vissa utmaningar i att bedöma rätten till sysselsättning och hur insatsen förhåller sig till bland annat andra huvudmäns rehabiliteringsansvar och andra liknande insatser som finns utanför socialtjänstens biståndsbedömning. Dessa frågor har förtydligats i dessa anvisningar.

Ärendet

I stadens *Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018–2023* framgår att rätten till arbete och försörjning är ett fokusområde under programperioden. Genom ändamålsenligt stöd och effektiv matchning ska personer med funktionsnedsättning kunna stärka sina möjligheter att delta på arbetsmarknaden. Insatserna ska bidra till personlig utveckling, inkludering och motverka diskriminering. Individuella stödformer ska underlätta övergång till arbete eller studier och förebygga att unga med funktionsnedsättning varken arbetar eller studerar. Insatserna ska utformas tillsammans med varje enskild person så att alla kan utveckla sina förmågor utifrån egna behov och önskemål.

¹ Eklund och Markström. Outcomes of a Freedom and Choice reform in Community Mental Health Day Center Services, Vol, 4, Nr 6, Administration and Policy in Mental Health and Mental Health Services Research, 2015

² <https://www.vetenskaphalsa.se/darfor-ar-arbete-sa-viktigt-for-unga-med-psykisk-ohalsa/>

³ Socialstyrelsen (2012), *Att inventera behov – inventering av gruppen personer med psykisk funktionsnedsättning*. Art.nr. 2012-1-34, s. 15

Stödet ska präglas av helhetssyn och flexibilitet. I det ingår även att planera stödet så att personen kan delta under trygga förhållanden och klara sin försörjning, under tiden och när insatserna upphör⁴.

Under 2022 hade 967 personer någon form av biståndsbedömd sysselsättning inom socialpsykiatri, vilket är nästan 23 procent av målgruppen. Motsvarande siffra för 2021 var 1 012 personer. Sett över tid minskar deltagandet i sysselsättning⁵.

I Stockholms stad budget för 2023 framgår följande inriktningsmål:
Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla.

Med utgångspunkt i vikten av sysselsättning för denna målgrupp har socialförvaltningen tagit fram dessa anvisningar för att säkerställa likställighet och erbjuda ett stöd till stadsdelsnämnderna i hur insatsen ska utredas, bedömas och följas upp. För delar av målgruppen kan sysselsättning vara en långvarig insats, men målsättningen är att personer som deltar i sysselsättning och vill etablera sig på arbetsmarknaden ska få möjlighet och stöd till att göra det.

Jämställdhetsanalys

Av de personer aktuella inom socialpsykiatri som hade biståndsbedömd sysselsättning under 2022 var 54 procent kvinnor och 46 procent män⁶. I socialpsykiatriens målgrupp i stort finns en överrepresentation av kvinnor. Det kan finnas olika förklaringsmodeller till detta, både modeller som utgår i sociala konstruktioner och normer samt medicinska förklaringsmodeller som utgår ifrån olika symptombilder för män respektive kvinnor. Det mest troliga är att förklaringen ligger i en kombination av båda och med stor sannolikhet även ytterligare förklaringsmodeller.

Det är av stor vikt att man i bedömning och beslutsfattande om individinsatser använder kunskap, metoder och reflektioner kring normer, attityder och värderingar kring för att arbeta framgångsrikt för ökad jämställdhet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor på socialförvaltningen. Ärendet har beretts i samverkan med arbetsmarknadsnämnden, juridiska avdelningen och stadsdelsnämnderna. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 18 oktober 2023. Funktionshinderrådet har haft möjlighet att behandla ärendet den 19 oktober 2023.

⁴ Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018–2023, s.18.

⁵ Socialtjänstrapport 2022, dnr. 2023/26

⁶ Ibid.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Med anledning av de förändringar som skett inom ramen för insatsen sysselsättning inom socialpsykiatri har socialförvaltningen uppmärksammat ett behov av att förtydliga utredning, bedömning och uppföljning avseende denna insats. Detta behov har påtalats såväl i chefs- och tillämpningsnätverk inom socialpsykiatri samt från utförare av insatsen.

Socialförvaltningen har även uppmärksammat en nedåtgående trend de senaste åren vad gäller deltagande i sysselsättning⁷. För att möjliggöra att fler personer får tillgång till insatsen, samt erbjuda tillämpningsstöd för stadsdelsnämnderna i utredning, bedömning och uppföljning avseende denna insats har socialförvaltningen tagit fram dessa tillämpningsanvisningar.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förslaget till tillämpningsanvisningar för sysselsättning och särskild individanpassad stödinsats för att underlätta arbete och studier inom socialpsykiatri. Förvaltningen föreslår att anvisningarna överlämnas till samtliga stadsdelsnämnder för kännedom.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Tillämpningsanvisningar för sysselsättning inom socialpsykiatri

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2023-10-12
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2023-10-12